

Sint Petrusbasiliek

Achtergrondinformatie voor de leerkracht

De leerkracht stimuleert de leerlingen te luisteren naar muziek uit de geschiedenis van de bouw van de Sint Petrusbasiliek en de ontwikkeling tot de tegenwoordige tijd.

Muziek is van alle tijden en iedereen heeft ermee te maken; het beïnvloedt je emoties en het geeft een extra dimensie aan het leven.

Tijdens deze film is er een paar keer een stukje muziek te beluisteren. De leerkracht kan van hieruit starten en het een en ander vertellen, laten horen, zien van oude instrumenten en gezangen.

Gregoriaanse gezangen:

<https://www.youtube.com/watch?v=eC6OKIYXBxQ>

Bovenstaande link is Gregoriaanse muziek. Deze muziek werd alleen gezongen door mannen en dan a capella, dus zonder enige begeleiding van een instrument. Het notenschrift was anders dan het huidige: een vierlijnige notenbalk met daarop vierkante- en ruitnoten. Afbeelding:

ANTIPHONÆ AD INTROITUM

I
IV Esdr. 2, 34. 35 ; Ps. 64, 2. 3. 4. 5

VI
R E-qui- em * ae-tér- nam do- na e- is

Dómi- ne : et lux perpé- tu- a lú- ce- at

e- is. *Ps.* Te de- cet hymnus, De- us, in Si- on; et ti- bi

reddé- tur vo- tum in Ie- rú- sa- lem. *Ant. Réquiem.*

Later, zo rond twaalfhonderd, ontstond de meerstemmigheid, waarbij vaak werd uitgegaan van bestaande gregoriaanse melodieën, maar ook het volk had allerlei liederen, de volkse zang.

Een voorbeeld van een melodie die uitgaat van de gregoriaanse muziek is het prachtige muziekstuk "Dies Es Laetitia". Het eerste couplet wordt gezongen door een vrouwenstem, daarna krijgt men het meerstemmige gedeelte te horen.

- <https://www.youtube.com/watch?v=B2bJm-vwZpg> (Dies Es Laetitia)
- <https://www.youtube.com/watch?v=hriyxq9YGuE> (Innsbruck, Ich Muss Dich Lassen)

Instrumenten en instrumentale muziek

Veel middeleeuwse instrumenten zijn vanuit Azië in Europa terecht gekomen, via Byzantium (tot 330 en daarna tot 1453 Constantinopel en vanaf 1453 Istanbul) maar ook via de Arabieren in Noord-Afrika en Spanje. Het is onwaarschijnlijk dat er in de vroege middeleeuwen instrumentale muziek bestond die niets met zang en dans te maken had. Middeleeuwse dansen werden niet alleen met zang maar ook met instrumenten begeleid. Zo is de *estampie* de oudst bekende vorm van instrumentale dansmuziek.

Stampdans: 14e en 15e eeuw:

- <https://www.youtube.com/watch?v=XYEh6213ziM>
- <https://www.youtube.com/watch?v=j63CoxdpoKo>

Instrumenten uit de Middeleeuwen:

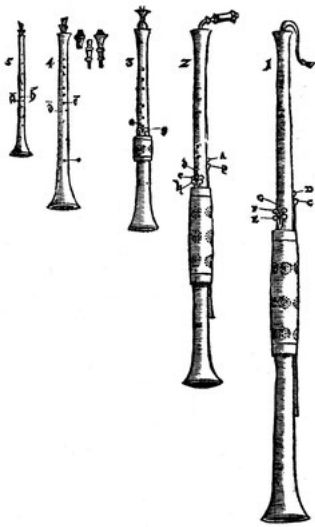
LUIT

DRAAILIER

PORTATIEF

SCHALMEI

BLOKFLUIT

Een combinatie van verschillende instrumenten uit de periode rond vijftien- zestienhonderd is hier te horen. Het is muziek van Tylman Susato:

<https://www.youtube.com/watch?v=jK2gDDpLvvo>

Later komen er in de kerken en kathedralen ook grote kerkorgels te staan, waarvan we in de film op het einde een stukje horen, gespeeld door dhr. Tommy van Doorn, organist en verbonden aan de Sint Petrusbasiliek.

Verdiepingsstof voor de leerlingen

- Zoek op internet een eenstemmig Gregoriaans zangstuk. Bekijk de tekst en probeer te achterhalen wat de betekenis van de tekst is. Je zult dan zien dat het een geestelijke tekst betreft. Immers, alle Gregoriaanse muziek heeft een geestelijke tekst.
- Zoek op internet de volgende geluiden van
Luit
Schalmei
Doedelzak
Portatief
Draailier
Vedel.
- Probeer een huidig instrument te vinden dat qua geluid hier het beste bij past.
- Wat kun je vinden over de geschiedenis van het Smitsorgel van de Sint Petrusbasiliek?
- Beluister het "Toccata" van J.S. Bach en zoek zelf nog een orgelcompositie.